

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

Број:

10/2-141

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Датум:

14.12.2015.

Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу
подносимо следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:

1. Састав комисије:

1. Ванредни професор др Бисера Јевтић
2. Доцент др Марија Јовановић
3. Доцент др Драган Тодоровић

2. Одлука Већа департмана за педагогију број 10/2-82 од 29. септембра 2015. године.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног родитеља, презиме
Јелена Радош Вељовић
2. Година уписа на мастер академске студије
2014/2015.
3. Назив студијског програма
Мастер академске студије педагогије

III НАСЛОВ – МАСТЕР РАДА:

Награђивање и кажњавање ученика у школском контексту

IV ПРЕГЛЕД-МАСТЕР РАДА:

Структура мастер рада састоји се из теоријског приступа проблему, методолошког приступа проблему истраживања, анализе и интерпретације резултата истраживања, дискусије резултата, закључних разматрања и прилога који представљају истраживачке инструменте. Теоријско-методолошки оквир истраживања чине следеће целине:

УВОД

I ТЕОРИЈИСКИ ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ

1. Дефинисање основних појмова
 - 1.1. Награда
 - 1.2. Казна
 - 1.3. Школа
2. Спољашња и унутрашња мотивација у школском контексту
 - 2.1. Мотивација и учење
 - 2.2. Оцена као мотив
3. Методе и средства васпитања
 - 3.1. Метода подстицања
 - 3.1.1. Врсте подстицаја
 - 3.2. Метода спречавања
4. Награђивање ученика у школском контексту
 - 4.1. Како успешније користити награђивање
 - 4.2. Похвала
 - 4.2.1. Похвала и индивидуалне разлике ученика
 - 4.2.2. „Мерцедес модел“
 - 4.2.3. Начини ефикасног коришћења похвале у настави
5. Ефекти награђивања
6. Кажњавање ученика у школском контексту
 - 6.1. Врсте казни
 - 6.2. Опште смернице у одређивању за казну као васпитни поступак
7. Ефекти кажњавања
8. Досадашња истраживања

II МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ

1. Проблем истраживања
2. Предмет истраживања
3. Циљ истраживања
4. Задаци истраживања

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Број:

10/2-141

Датум:

14.12.2015.

5. Хипотезе истраживања
6. Варијабле истраживања
7. Методе, технике и инструмент
8. Популација и узорак
9. Статистичка обрада података
10. Организација и ток истраживања

III АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА РЕЗУЛТАТА

1. Скала релијабилности инструмента
2. Факторска анализа
3. Значај мотивације и оцено за учење
4. Значај награда и казни
5. Ефикасност различитих облика награђивања
6. Ефикасност различитих облика кажњавања
7. Ситуације у којима су ученици најчешће награђивани
8. Ситуације у којима су ученици најчешће кажњавани

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

ЛИТЕРАТУРА

ПРИЛОГ 1 – Скала процене о награђивању и кажњавању ученика у школском контексту

ПРИЛОГ 2 - Табела 15: Ставови ученика о значају награда и казни у односу на успех у претходном полугодишту

ПРИЛОГ 3 - Табела 19: Ставови ученика о ефикасности различитих облика награђивања у односу на успех ученика у претходном полугодишту

ПРИЛОГ 4 - Табела 21: Ставови ученика о ефикасности различитих облика кажњавања у односу на пол

ПРИЛОГ 5 - Табела 22: Ставови ученика о ефикасности различитих облика кажњавања у односу на разред

ПРИЛОГ 6 - Табела 23: Ставови ученика о ефикасности различитих облика кажњавања у односу

на успех ученика у претходном полугодишту

ПРИЛОГ 7 - Табела 26: Ставови ученика о ситуацијама у којима су најчешће награђивани у односу на успех ученика у претходном полугодишту

ПРИЛОГ 8 - Табела 30: Ставови ученика о ситуацијама у којима су најчешће кажњавани у односу на успех у претходном полугодишту

Закључак представља есенцијалну интегрисаност добијених резултата истраживања и теоријског дела рада.

Укупан број коришћених библиографских јединица у раду износи 49, од чега је коришћена у потребној мери и инострана литература на енглеском језику. Рад садржи 29 табела..

Укупан број страница мастер рада, укључујући литературу и прилоге који представљају инструменте, износи 156.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА -МАСТЕР РАДА:

Да би ученици остварили позитивне резултате у учењу они треба да буду заинтересовани и добро мотивисани за рад. Уколико нису мотивисани, наставник треба одређеним поступцима да их активира и подстакне да раде. Најчешће то чини поступцима награђивања и кажњавања.

У овом раду се разматрају поступци награђивања и кажњавања ученика у школском контексту. Примена награђивања и кажњавања захтева познавање и испуњавање неколико услова којима се обезбеђује њихова ефикасност. Да би се применом награде и казне остварили исходи који се овим поступцима желе постићи, потребно је придржавати се одређених критеријума награђивања и кажњавања. Ово истраживање представља степен заступљености подстицања награде и казне, најделотворније поступке који подстичу награду и казну као и ситуације када су ученици најчешће награђени или кажњени. Све то је урађено у циљу утврђивања постојања разлика у ставовима ученика у односу на пол, разред и успех ученика. Проблем истраживања дефинисан је: *Утицај награђивања и кажњавања на ученике!*

Као што се може закључити из теоријског дела рада, награђивање и кажњавање ученика су веома значајни поступци у наставном процесу. Стога предмет овог истраживања гласи:

Награђивање и кажњавање ученика у школском контексту.

С обзиром да се циљем истраживања дефинише општа намера истраживања, на основу постављеног предмета истраживања формулисан је циљ истраживања на три нивоа:

1. Теоријски - проучавањем литературе испитати заступљеност награђивања и кажњавања као

васпитних поступака;

2. Сазнајни - испитати ставове ученика о заступљености награђивања и кажњавања као васпитних поступака;
3. Апликативни – указати ученицима на заступљеност награђивања и кажњавања као васпитних поступака.

Задачи истраживања су у односу на циљ истраживања, ужи и конкретнији.

1. Утврдити релијабилност скале коришћене у овом истраживању.
2. Факторском анализом утврдити који ће се фактори екстраховати из скале примењене у овом истраживању.
3. Испитати ставове ученика о значају мотивације и оцене за учење.
4. Испитати ставове ученика о значају награда и казни.
5. Испитати ставове ученика о ефикасности различитих облика награђивања.
6. Испитати ставове ученика о ефикасности различитих облика кажњавања.
7. Испитати ставове ученика у којим ситуацијама су најчешће награђивани.
8. Испитати ставове ученика у којим ситуацијама су најчешће кажњавани.

Независне варијабле у овом истраживању су пол; разред и успех ученика у претходном полугодишту. Зависна варијабла је: ставови ученика о награђивању и кажњавању у школском контексту.

У овом истраживању испитивани су ученици основне школе „Дринка Павловић“ у Куршумлији, односно, испитивани су ставови ученика четвртог и осмог разреда о значају награђивања и кажњавања у њиховој школи. Структура испитаника приказана је табеларно.

Структура испитаника према полу

Пол	Број испитаника	%
Женски	55	51,9%
Мушки	51	48,1%
Укупно	106	100%

За обраду података коришћен је програм SPSS. Статистичке анализе које су кориштене су: релијабилност инструмента, факторска анализа, фреквенција, аритметичка средина, стандардна девијација, “t test” и “f test”.

1. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Настава је веома комплексан процес који подразумева међусобно деловање више фактора. Међу тим факторима, најзначајнији су наставници и ученици, али поред њих посебно место заузимају и други фактори, који такође могу и треба да допринесу квалитетнијој настави. Мотивацију оцењујемо као један од најзначајнијих фактора у настави, јер она може да олакша и унапреди наставни процес и само учење. Да би дошло до активности учења, неопходни су мотиви и спољашњи подстицаји, који ће одредити смер учења, али и његов интензитет и трајање. Од мотивације зависи колико ће ученици учествовати и колико ће се ангажовати на часу, али и колика ће им бити жеља да нешто науче, прошире своја знања и развију своје способности. У овом раду истакнут је значај награђивања и кажњавања ученика у школском контексту управо у оквиру мотивације, а је била да се испитају ставови ученика четвртог и осмог разреда основне школе о овој проблематици.

Вредност Кромбах-алфа коефицијента задовољава критеријум поузданости, јер је вредност алфе изнад 0,7, тј. вредност износи 0,892, при чему се долази до закључка да је инструмент (НИКУШК), који је конструисан за потребе овог истраживања, релијабилан, тј. поуздан. Идентификовани фактори добијени Варимакс ротацијом су у складу са теоријским образложењима. Именовани су следећи Фактори: *Спољашња мотивација, Разлози кажњавања, Мотивациона улога наставника, Утицај награда и казни, Награда, Вербална казна, Ускраћивање позитивног поткрепљења и посредно кажњавање, Казна за непожељно понашање, „Тајм аут“ и материјална награда, Мотивациона функција оцено и Обавештење родитеља*. Истраживање је показало да ученици перципирају значај мотивације и оцено у учењу, при чему је већина њих исказала да им је учење олакшано када их наставник мотивише и када им је оно што уче занимљиво и интересно. Мотивацијска функција оцено има веома важну улогу, јер уколико је доживљена као успех или неуспех може имати пресудну улогу у развијању става према учењу. У том смислу, она може потпуно угушити жељу и вољу за даљом активношћу или је развити и одржати. Већину испитаника више мотивише када добију слабије оцено. Код варијабли пол и успех ученика у претходном полугодишту немамо статистички значајне разлике у одговорима, док код варијабле разред имамо. Према добијеним резултатима, рекли бисмо да је ученицима четвртог разреда битније да им градиво буде занимљиво и да буду мотивисани како би постигли успех у учењу. Међутим, то не значи да ученици осмог разреда нису давали позитивне одговоре, напротив, и њима је све то подједнако важно, само што код ученика четвртог разреда имамо већи степен слагања са датим тврдњама. Поред тога, истакнут је податак да на ученике четвртог разреда више делује, односно већи подстицајни ефекат имају слабије оцено, док се код ученика осмог разреда то остварује бољим оценама. Као објашњење ових резултата наведено је да су ученицима осмог разреда потребније боље оцено,

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

Број:

10/2-141

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Датум:

14.12.2016.

односно више им је потребна афирмација због чињенице да се налазе у кризном периоду каква је адолесценција, а познато нам је да они тада бурно реагују када „губе“, када нису прихваћени и када не постижу успех.

Наставник треба да иницира кад год је могуће разговор са ученицима о томе шта је у њиховом раду добро, у чему напредују и у складу са тим да их награђује. У вези са овим, значајно је што су се ученици изјаснили да их наставници више награђују него кажњавају и да притом наставници у школи указују ученицима које ће активности и понашања бити награђени, јер позитивне ефекте награде можемо очекивати уколико ученицу знају шта конкретно треба да ураде да би били награђени. Поред тога, значајно је и то што наставници користећи казну, уз њу дају објашњења ученицима зашто су кажњени, односно образлажу им зашто њихово понашање или рад није у реду, како би знали да такво понашање не понове. То је битан услов како би казна остварила свој ефекат, при чему уочавамо да наставници заиста дају ученицима вербална објашњења када их казне и управо тиме су очекивања испуњена. У односу на пол, примећујемо да су девојчице показале да имају већу жељу за учењем када их наставници награде. То је због тога што су у нашој култури оне као припаднице нежнијег пола више навикаване да добијају комплименте, похвале, одобрења и признања. Међутим, то не значи да на дечаке награде немају ефеката, напротив, овим резултатима је доказано да и на њих више делују награде него казне, само што у односу на њих, код девојчица имамо већи степен слагања. Разлог чешћем коришћењу казни у осмом разреду је то што се адолесценти више супростављају правилима, реагују бурно и бунтовно, недисциплинованији су, па сходно томе, наставници се чешће служе казнама како би утицали на спречавање непожељног понашања.

Ученицима је потребно награђивање, потребно им је да их наставници мотивишу спољашњим подстицајима. Њих мотивишу и похвале (вербални подстицаји) и невербални знаци одобравања као и остале врсте награда. Наставницима је на располагању широк спектар облика награђивања.

Вербалне казне су најчешћи облик кажњавања (викање, застрашивање, укор, подсмех, критика, грдња, претња, прекор, називање неког поступка нетачним или погрешним, ругање, гуњбање и приговарање), при чему постоје разлике у примени у односу на пол (наставници више опомињу дечаке него девојчице). Овај став је управо и доказан, јер нам резултати t-testa показују да су дечаци на тврдњи која се односи на овај облик кажњавања показали већи степен слагања ($M=3,8$) у односу на девојчице ($M=3,7$). Разматрајући варијаблу разред, примећује се да је за четвртаке најделотворнија казна када учитељ не обраћа пажњу на њих, док је за ученике осмог разреда

најделотворније када их наставници пошаљу код педагога и психолога.

Феномен мотивације од изузетне важности је за ефекте наставе и може утицати на деловање других фактора који су у наставном процесу есенцијални. Без мотивације нема ни успеха, односно она представља покретачку снагу која подстиче појединца да нешто ради. Притом, награде и казне, као поступци спољашње мотивације, представљају знаке који детету показују да ли је његово понашање у датој ситуацији исправно или неисправно, тако да неадекватно и необјективно награђивање и кажњавање може имати штетне последице на социјално и академско понашање ученика. Наставници, као кључни фактори у подстицању мотивације код ученика у школи, треба да буду адекватно припремљени за ефикасну примену награда и казни, али и да уложе што више труда како би мотивисали и подстицали своје ученике у циљу постизања успеха. Неопходно је и да познају основне карактеристике ових васпитних поступака, њихово значење, функцију и улогу коју имају у васпитном деловању. У складу с тим, препорука другим истраживачима би била да испитају колико су наставници упознати са значајем, врстама, ефектима и функцијама награђивања и кажњавања.

2. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Мастер Рад под називом **Награђивање и кажњавање ученика у школском контексту** у целини, како у теоријском тако и у методолошком делу, у потпуности је испунио постављени истраживачки циљ и истраживачке задатке. Анализа и интерпретација резултата истраживања, који су обрађени адекватним методолошким поступцима, указују на постојеће стање у области васпитног деловање кроз васпитне поступке на кога велики утицај имају наставници, што се посебно актуелизује данас у процесу реформи школског система. Тумачење и анализа резултата истраживања омогућавају сагледавање актуелног стања и пружају могућност за промене у делу имплементације програма који су се на пољу утицаја васпитних наставничких компетенција кроз награђивање и кажњавање ученика у основним и средњим школама других земаља показали изузетно успешним.

3. КОНАЧНА ОЦЕНА -МАСТЕР РАДА

Да ли је теза урађена у складу са образложењем наведеним у пријави теме **ДА**

Да ли теза садржи све битне елементе **ДА**

По чему је теза оригиналан допринос науци

Недостаци тезе и њихов утицај на резултат истраживања **НЕМА**

VI ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене тезе, комисија предлаже:

- да се мастер рад прихвати а кандидату одобри јавна одбрана **ДА**
- да се мастер рад враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или
- да се мастер рад одбија **НЕ**

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ

Број:

10/2-141

ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОМ МАСТЕР РАДУ

Датум:

14. 02. 2015.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Ванредни професор др Бисера Јевтић

Доцент др Марија Јовановић

Доцент др Драган Тодоровић